

1891 og 1928. Der er således et godt materiale til belysning af et af de helt karakteristiske forhold ved det færøske bondebrug med dets stærke opdeling af jord ved arveskifte, som Bjørk gør detaljeret rede for i sin indledning. Opsplitningen af agerjorden var vel knap så ekstrem i Famien som i en del andre bygder. I Sand vistnes således ejendomsforholdet til en enkelt bonde, der havde ikke færre end 95 parceller, men alligevel var opsplitningen markeret nok i Famien og gav store vanskeligheder at få udlignet ved udskiftningsforretningen.

I et efterskrift har udgiveren Jørgen Rischel gjort opmærksom på en række problemer, som rejste sig under arbejdet ved at udgivelsen trak ud i flere år, så Ewens på grund af alder måtte afstå fra at deltage i det praktiske arbejde hermed, og ved at da værket forelå i korrektur var såvel han som Bjørk døde. Trods de problemer, der derved må siges ikke at være fuldstændig løst, må man hilse det foreliggende værk som en væsentlig gevinst for det fortsatte studium af landboforholdene på Færøerne.

Holger Rasmussen

ROBERT JOENSEN: HØGTIDIR OG VEITSLUHALD Á VERTRI.
Klaksvík 1974, 112 s.

I det store samleværk: Nordisk Kultur forekommer omtalen af færøske forhold uhyre sjældent. I bindet om årets højtider kun en eneste gang, nemlig ved redegørelsen fra Olavs-kulten, og det er jo næsten uundgåeligt, eftersom Olaidagen er en af de største færøske festdage. Det er derfor meget velkomment, at der nu foreligger en bog om højtider og gæstebud i vinterhalvåret af den produktive forfatter Robert Joensen i Klaksvík. Eftersom bogen er trykt på færøsk, er benytterkredsen jo nok begrænset, men der findes et 6 sider stort resumé på dansk, hvori hovedlinierne trækkes op.

De færøske vinterfester er ikke begrænset til de faste festdage som jul, nytår, fastelavn o. s. v., idet vintertiden var bekvem for afholdelse af andre gilder, fordi man da havde god tid og tilstrækkeligt med forsyninger af festmad efter slagtingerne i oktober–november. Derfor henlagdes f. eks. barselgilder og begravelsesgilder også til denne tid, selv om begivenhederne iøvrigt havde fundet sted tidligere på året.

Listen over de forskellige gilder i vinterens løb er lang og behandlet af forfatteren mere eller mindre udførligt. Det er helt naturligt, at der findes mange overensstemmelser med tilsvarende fester i det øvrige Norden, og det er vigtigt at kende disse overensstemmelser, men lige så vigtigt er det at stifte bekendtskab med de særlige færøske former. Et enkelt forhold skal trækkes frem. Det har fået et kort signalement i 2-binds værket: Færøerne (Kbh. 1958), hvor Hedin Brú beskriver det gamle bondesamfund. Det hedder her: »I dansetiden (om vinteren) havde hver bygd sin særlige festaften, hvor folk fra nabobygderne kom på be-

søg; een bygd kunne have nytårsaften, en anden helligtrekongersaften o. s. v. En sådan aften var hele bygden rede til at tage imod gæster«. Joensen giver en nærmere redegørelse for denne særlige institution og belyser den med eksempler og et udbredelseskort. Det skal bemærkes, at hans beskrivelse her og i det hele taget holder sig til den nordøstlige del af Færøerne, hvor han selv er vokset op, og at den bygger på egne oplevelser samt på meddelelser fra en række hjemmelmænd og -kvinder, der anføres i slutningen af bogen. Det havde været ønskeligt og ville have gjort bogen værdifuldere, om han i teksten havde anført, fra hvilken lokalitet eksemplerne var hentet. Nu sker det kun i visse tilfælde.

Trods denne mangel er bogen et værdifuldt bidrag til de nordiske festskikkens historie også ved de mange konkrete småtræk, der kommer med ved omtalen af de enkelte gilder. En litteraturfortegnelse savnes heller ikke, men den er desværre ikke udtømmende. Bl. a. mangler en henvisning til den omtale af julebygder på Norderøerne, som forfatteren selv gav i et færøsk julehæfte i 1959 (Robert Joensen: *At halda jólini*, i: *Huganlig Jól* 1959).

Holger Rasmussen

MONIKA MINNHAGEN: *BONDENS BOSTAD. En studie rörande boningslångans form, funktion och förändring i sydöstra Skåne. Skrifter från Folkklivarkivet i Lund nr 15, Lund 1973, 161 sider ill. Sv. kr. 29.*

Bogen er en redegørelse for byggeskikkens udvikling i 1800-årene i Østskåne, det såkaldte Østerlen, hvor forfatteren har lagt hovedvægten på stuehusene.

Kildematerialet er fortrinsvis synsprotokoller, opmålinger samt billedmateriale og optegnelser i Folkklivarkivet i Lund. Dette bruges til – i meget korte kapitler – at beskrive en række enkeltelementer: Gårdens anlæg (bl. a. stuehusets placering i gården), bygningsmateriale, rummene: køkkenafdelingen, opholds- og soverum, opbevarings- og repræsentationsrum. Forfatteren opstiller herefter 3 rumtyper, knyttet til henholdsvis 1700-tallet (type A) og 1850–1900 (typerne B + C). Hun viser, hvorledes stuehusets planløsning med forstueøkken erstattes med en planløsning, hvor stuehuset opdeles i en hverdagsdel og en repræsentationsdel ved hjælp af en gennemgående forstue eller 2 forstuer (eller evt. en kombination af disse 2 muligheder). Til sidst forsøger hun ganske kort at sætte udviklingen i relation til nyheder i samfundet (borgerlige boligidealer, stilmoder) og deres formidling, samt udskiftningen ca. 1780–1830 og den økonomiske højkonjunktur 1850–70.

Det er positivt, at vi her har fået en beskrivelse, der følger gårdstuehusenes udvikling også *efter* 1850. Vi får desuden mange eksempler, hvor man følger en enkelt gård og dens ombygning, og kan derfor følge udviklingen på mikroplan.